

ΞΑΝΘΗ

Η ανασκαφική έρευνα περιέλαβε ανασκαφές, στο πλαίσιο των εκτελούμενων εργασιών ανάπλασης - ανάδειξης στον αρχαιολογικό χώρο Αβδήρων (ΠΕΠ ΑΜΘ, Γ΄ ΚΠΣ) και ανασκαφές σωστικού χαρακτήρα με αφορμή κυρίως την αποκάλυψη αρχαιοτήτων κατά τη διάρκεια διαφόρων εργασιών (αρόσεις, κατασκευή αποστραγγιστικής τάφρου, διαμόρφωση κοίτης ποταμού Κόσσυνθου κ.ά.) ή ύστερα από λαθρανασκαφές. Επίσης, διενεργήθηκε δοκιμαστική ανασκαφική έρευνα σε αγροτεμάχια στη Διομήδεια, για την επανοριοθέτηση του αρχαιολογικού χώρου, στον αρχαιολογικό χώρο Κομνηνών και στη θέση «Μπαίρα» του Μαγικού. Τέλος, η διενέργεια ερευνητικών γεωτρήσεων στην τούμπα της Λαφρούδας αποτέλεσε συμβολή στην αναζήτηση της Πρώιμης Νεολιθικής στη Θράκη.

Αβδηρα

Στην τούμπα της Λαφρούδας (Δήμος Αβδήρων) που έχει χρονολογηθεί στη Νεότερη Νεολιθική, μια σειρά από δέκα γεωτρήσεις μέχρι το φυσικό έδαφος έδειξαν ότι στο κέντρο του αρχαιολογικού χώρου το πάχος της νεολιθικής επίχωσης φθάνει τα 5,5 μ. και έδωσαν στοιχεία για το νεολιθικό τοπίο στην παραλιακή ζώνη, ενώ 5 AMS χρονολογίες έδωσαν βαθμολογημένες ηλικίες νεότερες του 5.500 π.Χ. Στην αρχαία πόλη των Αβδήρων (Δήμος Αβδήρων) ανασκάφηκε τμήμα του δυτικού σκέ-

Εικ. 1. Αβδηρα. Ταφικό πιθάρι.

Εικ. 2. Διομήδεια. Απορριμματικός λάκκος της Νεότερης Νεολιθικής.

λους του Βόρειου Περιβόλου και τμήμα κτηρίου κλασικών χρόνων στο Νότιο Περίβολο της πόλης. Στο νεκροταφείο ανασκάφηκαν 51 μεμονωμένοι τάφοι (εικ. 1) που χρονολογούνται στα αρχαϊκά, κλασικά και ελληνιστικά χρόνια, ένα ταφικό μνημείο πρώιμων κλασικών χρόνων και τμήμα αρχαίου δρόμου. Επίσης, συνεχίστηκε και ολοκληρώθηκε η ανασκαφή ταφικού τύμβου του 4ου αι. π.Χ. Στην περιοχή Μόλος, ανασκάφηκε αγροικία της ύστερης αρχαιότητας (4ος-6ος αι. μ.Χ.). Οι εργασίες ανάπλασης - ανάδειξης του αρχαιολογικού χώρου έκαναν αναγκαία τη διενέργεια μικρής κλίμακας ανασκαφής στις κατοικίες (4ος αι. π.Χ.-4ος αι. μ.Χ.) της περιοχής της Δυτικής Πύλης του Νοτίου Περιβόλου, όπου αφαιρέθηκαν τοίχοι που ανήκουν στην τελευταία οικοδομική φάση της πόλης και ήταν σχεδόν ολοσχερώς κατεστραμμένοι. Στην ίδια περιοχή ενοποιήθηκαν παλαιότερες ανασκαφικές τομές για να ολοκληρωθεί η κάτοψη των οικιστικών ενοτήτων που είχαν αποκαλυφθεί αποσπασματικά.

Βιστωνίδα

Στον αρχαιολογικό χώρο της Διομήδειας (Δήμος Βιστωνίδας) πραγματοποιήθηκαν δοκιμαστικές τομές σε πέντε οικοπέδα. Αποκαλύφθηκαν τρεις απορριμματικοί λάκκοι Νεότερης Νεολιθικής εποχής (εικ. 2), καθώς και ένας απορριμματικός λάκκος και μια ταφή σε πιθάρι ιστορικών χρόνων. Στην κοίτη του ποταμού Κόσσυνθου (Δήμος Βιστωνίδας) ανασκάφηκαν κεραμικός κλίβανος ρωμαϊκών χρόνων, εργαστηριακή κατασκευή και επτά τάφοι πρώιμης εποχής Σιδήρου. Οι πέντε από αυτούς, όλοι παιδικοί, σχημάτιζαν την περιφέρεια κύκλου, διαμ. 5 μ. περίπου. Οι τέσσερις ήταν εγχυτρισμοί σε πιθάρια και μικρότερα αγγεία και ο πέμπτος λακκοειδής. Κατά τις εργασίες κατασκευής αντιπλημμυρικών έργων στη νότια όχθη στον ποταμό ανασκάφηκαν ένα ταφικό πιθάρι και μια καύση ρωμαϊκών χρόνων. Στη θέση «Μπαίρα» του Μαγικού (Δήμος Βιστωνίδας), κατά τη διάρκεια εργασιών διαμόρφωσης οικοπέδου ανασκάφηκε τμήμα κτηρίου κλασικών χρόνων.

Πραγματοποιήθηκαν δοκιμαστικές τομές σε τρία αγροτεμάχια στον αρχαιολογικό χώρο, στη θέση «Μύτικας» Κομνηνών (Δήμος Σταυρούπολης). Ανασκάφθηκαν έξι απορριμματικοί λάκκοι, στρώματα καταστροφής και κατοικία που μπορεί να χρονολογηθεί στα τέλη του 1ου ή τις αρχές του 2ου αι. μ.Χ.

ΡΟΔΟΠΗ

Η ανασκαφική και επιφανειακή έρευνα επικεντρώθηκε στο προϊστορικό λατομείο στο ύψωμα Βράχος, στη διενέργεια ερευνητικών γεωτρήσεων στην τούμπα της Κρωβύλης με τον ίδιο ερευνητικό προσανατολισμό, όπως και η αντίστοιχη δουλειά πεδίου στη Λαφρούδα Ξάνθης, και στις εργασίες στην ακρόπολη Κρεμαστού-Εργάνης, στο αρχαίο Θέατρο και στον Άγιο Χαράλαμπο της Μαρώνειας που εντάχθηκαν στα ΠΕΠ ΑΜΘ και Ε.Π. «Πολιτισμός» του Γ' ΚΠΣ.

Δήμος Σαπών

Στο ύψωμα Βράχος (Δήμος Σαπών) (εικ. 3), που αποτελείται από πυριτιοποιημένο δακτιοειδή ανδρείτη, συνεχίστηκε η επιφανειακή έρευνα του προϊστορικού (μέση παλαιολιθική, νεολιθική, πρώιμη εποχή του Χαλκού) λατομείου πυριτολίθου, σε μικρή απόσταση νότια των υπαίθριων θέσεων της μέσης παλαιολιθικής που είχαν εντοπιστεί την προηγούμενη δεκαετία. Στην τούμπα της Κρωβύλης (Δήμος Σαπών) μια σειρά από έξι πυρηνοληψίες με κρουστικό γεωτρήπανο μέχρι το φυσικό έδαφος έδειξαν ότι στο κέντρο του αρχαιολογικού χώρου το πάχος της νεολιθικής επίκωσης φθάνει τα 4 μ., ενώ πέντε AMS χρονολογίες έδωσαν βαθμολογημένες ηλικίες της όλης χιλιετίας π.Χ., η πρωιμότερη από τις οποίες σχετίζεται με κεραμικό υλικό αντίστοιχο με αυτό της φάσης Μάκρη Ι.

Δήμος Μαρώνειας

Στην ακρόπολη Κρεμαστού-Εργάνης (Δήμος Μαρώνειας) (εικ. 4) επαναλήφθηκε η ανασκαφική έρευνα, η οποία είχε διεξαχθεί σε

Εικ. 3. Το ύψωμα Βράχος στα Πετρωτά.

Εικ. 4. Η ακρόπολη Κρεμαστού-Εργάνης.

τρεις περιόδους (1969, 1972 και 1979) από τον Ε. Πεντάζο, με στόχο την ταυτοποίηση των κυκλικών και ορθογώνιων κτισμάτων που είχαν αποκαλυφθεί κατά το παρελθόν, τον καθαρισμό της περιοχής D, τον καθαρισμό και ανάδειξη του περιβόλου της Άνω Ακρόπολης, τη συσχέτιση του πλούσιου κεραμικού υλικού της παλιάς ανασκαφής και την κατά το δυνατό πληρέστερη διερεύνηση της στρωματογραφίας, η οποία, σύμφωνα με τα μέχρι τώρα δεδομένα, περιλαμβάνει φάσεις της ύστερης εποχής του Χαλκού και της πρώιμης εποχής του Σιδήρου.

Οι ανασκαφικές εργασίες στο αρχαίο Θέατρο της Μαρώνειας (Δήμος Μαρώνειας) (εικ. 5) περιέλαβαν διερεύνηση των παρόδων, των αγωγών, ορχήστρας και κεντρικού, του ρωμαϊ-

Εικ. 5. Αρχαίο Θέατρο Μαρώνειας. Το θωράκιο της ορχήστρας της α' ρωμαϊκής φάσης.

Εικ. 6. Μαρώνεια, Άγιος Χαράλαμπος. Μαρμάρινος κορμός Σατύρου (2ος αι. μ.Χ.).

Εικ. 7. Ζώνη. Αεροφωτογραφία του αρχαιολογικού χώρου.

κού προσκηνίου, της ευρύτερης περιοχής γύρω από το μνημείο, όπου διαπιστώθηκε ότι η κατασκευή του εντάσσεται στον πολεοδομικό σχεδιασμό της ελληνιστικής πόλης, δηλαδή στα τέλη του 4ου αι. π.Χ. και ότι η διακοπή της χρήσης του χρονολογείται στον 4ο αι. μ.Χ. Με την πρόοδο της ανασκαφής στην περίμετρο της ορχήστρας, κυρίως ανάμεσα στο θωράκιο της ρωμαϊκής φάσης και την πρώτη σειρά εδωλίων, προέκυψαν νέα δεδομένα για το αρχικό σχέδιο του θεάτρου και τις ιστορικές φάσεις του. Το έργο της αποκατάστασης περιέλαβε την κατασκευή κλειστού αποχετευτικού αγωγού στη συνέχεια του αρχαίου, νότια από το κτήριο της σκηνής, τη συντήρηση του αγωγού της ορχήστρας και της ρωμαϊκής σκηνής και τις εργασίες αποκατάστασης του κοίλου: επαντάχθηκαν τα εδώλια με τις μεγάλες μετακινήσεις, έγιναν συγκολλήσεις με οπλισμούς από πιτάνιο, συμπληρώθηκαν τα εδώλια με τις μεγάλες απώλειες, ανακατασκευάστηκαν κατεστραμμένα εδώλια και βαθμίδες από νέο λίθο, αποκαταστάθηκε το θωράκιο και τα ανοίγματά του προς την ορχήστρα και, τέλος, προστέθηκαν τρεις σειρές εδωλίων από νέο λίθο στη συνέχεια των τριών υφιστάμενων σειρών.

Δ. Μαρώνειας

Στη θέση «Άγιος Χαράλαμπος» (Δήμος Μαρώνειας) και στην περιοχή όπου τοποθετείται η Ρωμαϊκή Αγορά της Μαρώνειας συνεχίστηκε η αποκάλυψη των δύο διαδοχικών υπόγειων χώρων του κτηριακού συγκροτήματος που χρησιμοποιήθηκε για την αποθήκευση σιτηρών (*horreum*, 2ος-3ος αι. μ.Χ.). Βόρεια του κτηρίου αποκαλύφθηκε λιθόστρωτος δρόμος και τμήμα του αποχετευτικού αγωγού κάτω από αυτόν. Η αρχή του λιθόστρωτου εντοπίστηκε στο μεσαίο τοξωτό άνοιγμα του ανατολικού τμήματος του Αδριάνειου Προπύλου (131 μ.Χ.). Από την επίχωση του κτηρίου προέρχονται αποτμήματα επιγραφών, αρχιτεκτονικών μελών και γλυπτών (εικ. 6) ελληνιστικής και ρωμαϊκής εποχής, καθώς και δύο εικονιστικές κεφαλές.

Εικ. 8. Πλωτινόπολη Διδυμοτείχου. Το εσωτερικό του πηγαδιού.

ΕΒΡΟΣ

Η ανασκαφική έρευνα επικεντρώθηκε στην τούμπα της Μάκρης, στον αρχαίο Δορίσκο, την Πλωτινόπολη και στους ταφικούς τύμβους Ιτέας - Αρδανίου, Λάδης, Θυρέας, και Μικρής Δοξιάρας - Ζώνης. Οι εργασίες στη Ζώνη, την αρχαία Εγνατία, το Ιερό των Μεγάλων Θεών και στο Μικρό Βουνί πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο ανάπτυξης - ανάδειξης των αντίστοιχων αρχαιολογικών χώρων του ΠΕΠ ΑΜΘ, Γ' ΚΠΣ.

Δ. Αλεξανδρούπολης

Στην τούμπα της Μάκρης (Δήμος Αλεξανδρούπολης) η ανασκαφική έρευνα αποκάλυψε ένα εργαστήριο λίθινων αξίνων που ανήκει στη Μάκρη ΙΙ (6η χιλιετία π.Χ.). Στη Ζώνη (Δήμος Αλεξανδρούπολης) (εικ. 7) η ανασκαφική έρευνα επεκτάθηκε στον ανατολικό τομέα της αρχαίας πόλης βόρεια και νότια του ναού του Απόλλωνα, όπου αποκαλύφθηκε ο περίβολος του ιερού και εντοπίστηκαν δύο κτίσματα κυκλικής και ημικυκλικής κάτοψης, ενώ εντυπωσιακός υπήρξε ο μεγάλος αριθμός (>3.000) νομισμάτων.

Δ. Φερών

Στον αρχαίο Δορίσκο (Δήμος Φερών) πραγματοποιήθηκε γεωφυσική διασκόπηση και σωστική ανασκαφή στο τειχισμένο τμήμα, όπου εντοπίστηκαν οικοδομικά κατάλοιπα (τέλη 4ου αι. π.Χ.) του πολεοδομικού ιστού του οικισμού. Ανάμεσα στους οικισμούς Ιτέας - Αρδανίου (Δήμος Φερών) ερευνήθηκε ο κεντρικός θάλαμος ταφικού οικοδομήματος των ελληνιστικών χρόνων.

Δ. Διδυμοτείχου

Στην Πλωτινόπολη (Δήμος Διδυμοτείχου) η ανασκαφή αποκάλυψε ένα σημαντικό δείγμα υδραυλικής αρχιτεκτονικής (εικ. 8) που σχετίζεται με την υδροδότηση της πόλης και αποτελείται από ένα πηγάδι με καμαροσκέπαστο θάλαμο και τμήματα οικοδομικού συγκροτήματος με ψηφιδωτά δάπεδα της ρωμαϊκής περιόδου (2ος-3ος αι. μ.Χ.) (εικ. 9), καθώς επίσης και οικοδομικά λείψανα της συνεχιζόμενης εγκατοίκησης της πόλης στα παλαιοχριστιανικά χρόνια (4ος-6ος αι. μ.Χ.), όπως λείψανα κατοικιών, υπόκαυστο λουτρού, τρεις αποχετευτικούς αγωγούς. Στον τύμβο της Θυρέας (Δήμος Διδυμοτείχου), πάνω σε νεολιθικό οικισμό της Νεότερης Νεολιθικής, ανασκάφηκαν δύο καύσεις ενήλικων και μια ταφή αλόγου με τα όπλα του πολεμιστή δίπλου του (1ος αι. μ.Χ.).

Δ. Μεταξάδων

Στον τύμβο της Λάδης (Δήμος Μεταξάδων) που βρίσκεται επίσης πάνω σε νεολιθικό οικισμό της Νεότερης Νεολιθικής Ι και χρονο-

λογείται στον 1ο αι. μ.Χ. αποκαλύφθηκαν λακκοειδείς ταφές, καύσεις και μια ταφή αλόγου. Ο τύμβος της Μικρής Δοξιάρας - Ζώνης (Δήμος Κυπρίνου) θεωρείται ένας από τους μεγαλύτερους τύμβους της Θράκης και περιείχε διαδοχικές ταφές (90-120 μ.Χ.) των μελών μιας πλούσιας οικογένειας γαιοκτημόνων. Η ανασκαφή του (από το 2004 ενταγμένη στο ΤΔΠΕΑΕ) έφερε στο φως τέσσερις ταφές-καύσεις, πέντε άμαξες με δύο άλογα η κάθε μια (εικ. 10), δύο ταφές πέντε βοηθητικών αλόγων, δύο λάκκους-εστίες και δύο επιτάφιας βωμούς προσφορών, κατασκευασμένους με τετράγωνες πλίνθους, ενώ εντοπίστηκαν, επίσης, κατάλοιπα προσφορών και ταφικών τελετουργιών. Ανάμεσα στα κτερίσματα αναφέρονται χάλκινα, γυάλινα και πήλινα αγγεία, χάλκινοι λυχνοστάτες και λυχνάρια, χάλκινες σπλεγγίδες, χάλκινα φανάρια, σιδερένια καθίσματα (δίφροι), σιδερένιες αιχμές ακοντίων, χάλκινα εξαρτήματα ξύλινων κιβωτιδίων, κοσμήματα από χρυσό και ημιπολύτιμους λίθους. Από τις άμαξες διατηρήθηκαν κυρίως τα μεταλλικά, ενώ σε δύο από αυτές διασώθηκαν και αποτυπώματα από τα ξύλινα μέρη τους. Τέλος, συνεχίστηκε η μελέτη και ανάδειξη της διαδρομής της αρχαίας **Εγνατίας**, στην οποία προστέθηκαν και νέα, άγνωστα μέχρι σήμερα, τμήματα.

Ανασκαφές

Περιοχή Ξάνθης
Περιοχές Ροδόπης και Έβρου
Μάκρη
Δορίσκος
Πλωτινόπολη - Θυρέα
Ιτέα - Αρδάνιο, Λάδη, Μικρή Δοξιάρα - Ζώνη
Ζώνη - Εγνατία Οδός
Ιερό των Μεγάλων Θεών - Μικρό Βουνί

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ

Στο Ιερό των Μεγάλων Θεών (Δήμος Σαμοθράκης) πραγματοποιήθηκαν ανασκαφικές εργασίες στην κοίτη του δυτικού (κεντρικού) ρέματος του αρχαιολογικού χώρου, οι οποίες έφεραν στο φως ένα πλήθος (197) αρχιτεκτονικών μελών, ένα μεγάλο μέρος από τα οποία (26) προέρχονται από τη Θόλο της Αρσινόης Β'. Στον ίδιο χώρο πραγματοποιήθηκαν εργασίες αποκατάστασης των διαδρομών επίσκεψης και σήμανσης, οι οποίες περιέλαβαν και το χώρο της Αρχαίας Πόλης. Στον προϊστορικό οικισμό (Νεότερη Νεολιθική Ι - Μέση Χαλκοκρατία) στη θέση «Μικρό Βουνί» της νοτιοδυτικής παραλίας στη διάρκεια κατασκευής προστατευτικού στεγάστρου στο Βόρειο τομέα της ανασκαφής ερευνήθηκαν πληρέστερα τα ανώτερα μεσοχαλκά στρώματα (εικ. 11) και ιδιαίτερα αυτό που περιείχε τα κατάλοιπα της μινωικής παρουσίας στη Σαμοθράκη και το Βορειοανατολικό Αιγαίο.

Προϊστάμενοι

Διαμαντής Τριαντάφυλλος (2000-2003)
Νικολίτσα Κοκκοτάκη (2004-2007)
Πολυξένη Τσατσοπούλου (2008)
Δημήτρης Μάτσας (2008-2010)

Υπεύθυνοι αρχαιολόγοι

Κ. Καλλιντζή
Χ. Καραδήμα - Ν. Κοκκοτάκη
Ν. Ευστρατίου - Κ. Καλλιντζή
Χ. Καραδήμα
Μ. Κουτσουμανής
Δ. Τριαντάφυλλος
Π. Τσατσοπούλου
Δ. Μάτσας

Εικ. 9. Πλωτινόπολη Διδυμοτείχου. Ψηφιδωτό δάπεδο.

Εικ. 10. Ταφικός τύμβος Δοξιάρας - Ζώνης. Η Άμαξα Β'.

Εικ. 11. Ανασκαφή στο Μικρό Βουνί Σαμοθράκης.